

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Mity opowieści reklamowej*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. **Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu.** Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zad.	Propozycja odpowiedzi	Punkty	
		maks.	częstk.
1	Za prawidłowe uznamy wyjaśnienia zawierające stwierdzenie, że reklama ma charakter kreacyjny [tworzy nowy, własny świat (kosmogonia = powstanie świata)] <i>Uwaga: nie uznajemy odpowiedzi „Reklama jest opowieścią o świecie.”</i>	1	0
2.	– frustracja – np. rozczarowanie (niezadowolenie) – dezintegracja – np. rozpad (rozkład, rozprzężenie, rozbicie)	1	0
3.	Istotą odpowiedzi jest kompensacja braku rodziny uporządkowanej, dającej poczucie bezpieczeństwa (manipuluje emocjami związanymi z rodziną).	1	0
4.	np.: – charakter narracyjny (lub określenia: opowiadanie historii, budowanie fabuły) – tworzenie świata wirtualnego (lub ukazanie świata idealnego, utopijnego) – uniwersalny język – przekaz medialny – opowiadanie marzeń – zwycięstwo porządku nad chaosem – eliminowanie niektórych pojęć (zasada tabu) – ekonomiczna (uproszczona) forma – funkcja kompensacyjna – posługiwanie się symbolami (atrybutami) pożądanej wizji rzeczywistości – obecność bohatera-herosa (bohatera idealnego) – polaryzacja świata	2 (za 4 cechy)	1 (za 2-3 cechy)

5.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakter narracyjny (lub określenia: opowiadanie historii, budowanie fabuły) – porządkowanie świata (zwycięstwo porządku; to co uosabia dostatnie życie i porządek jest przeciwstawione śmierci i chaosowi) – posługiwanie się symbolami (atrybutami) pożądanej wizji rzeczywistości – idealizacja rzeczywistości – polaryzacja świata – obecność bohatera-herosa (bohatera idealnego) – funkcja kompensacyjna <p><i>Uwaga: niektóre cechy opowieści reklamowej (których dotyczy zadanie 4.) są jednocześnie cechami baśni i mitu (których dotyczy zadanie 5.), dlatego rozwiązania tych dwóch zadań mogą się pokrywać.</i></p>	2 (za 3 cechy)	1 (za 2 cechy)
6.	<p>np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podkreśla sens poprzedniego zdania – wzmacnia tezę – ożywia styl – zatrzymuje uwagę czytelnika <p><i>dopuszczalne: skłania czytelnika do myślenia</i></p>	1	0
7.	C	1	0
8.	<p>wstęp: akapit 1. – 3. rozwiniecie treści zawartych we wstępie: akapity 4. – 7. podsumowanie: akapit 8.</p>	1	0

Temat 1. **Dokonaj analizy i interpretacji porównawczej fragmentów *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza oraz *Raportu o stanie wojennym* Marka Nowakowskiego, zwracając uwagę na sposoby przedstawienia lasu.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

	Punktacja
1. Określenie zasady zestawienia tekstów, np.:	0-2
<ul style="list-style-type: none"> a. motyw natury łączący romantyczną epopeję i współczesne opowiadanie, b. relacje między człowiekiem i naturą, c. wspomnienie z przeszłości przedmiotem refleksji. 	
2. Konstrukcja narratora we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i>, np.:	0-1
<ul style="list-style-type: none"> a. narrator pierwszoosobowy, subiektywny, b. emigrant wspominający przestrzeń znaną i bliską sercu, c. człowiek bardzo dobrze znający przeszłość lasu/historię, d. emocje (przyjaźń, zachwyt, wdzięczność, tęsknota, nostalgia, niepokój, troska) związane z opisywaną przestrzenią znakiem łączności z nią. 	
3. Konstrukcja narratora we fragmencie <i>Raportu...</i>, np.:	0-1
<ul style="list-style-type: none"> a. narrator trzecioosobowy, b. osoba wartościująca opisywaną rzeczywistość (subiektywizm opisu), c. ambiwalentna postawa wobec lasu i jego historii (pozytywna wobec przeszłości, negatywna wobec teraźniejszości). 	
4. Konstrukcja czasu we fragmentach	0-2
<i>Pana Tadeusza</i> , np.:	<i>(0-1)</i>
<ul style="list-style-type: none"> a. teraźniejszość – okres wygnania, oddalenie od miejsc ojczystych, zabory, b. retrospekcja – okres dzieciństwa, bliskość ukochanych miejsc, c. legendarne początki dziejów Litwy oraz współczesny autorowi okres niszczenia lasu, 	
<i>Raportu...</i> , np.:	<i>(0-1)</i>
<ul style="list-style-type: none"> d. czas wzrostu i trwania lasu przeciwstawiony czasowi zagłady lasu, e. pamięć o przeszłości lasu jedyną pamiątką bohatera, f. symbolika czasu – np. historia lasu metaforą dziejów PRL i stanu wojennego (Polska lat 70. i 80.). 	
5. Konstrukcja przestrzeni we fragmentach	0-2
<i>Pana Tadeusza</i> , np.:	<i>(0-1)</i>
<ul style="list-style-type: none"> a. określona przez konkretne nazwy topograficzne, b. znajoma, bliska człowiekowi, 	
<i>Raportu...</i> , np.:	<i>(0-1)</i>
<ul style="list-style-type: none"> c. przestrzeń nieokreślona, nieosadzona w konkretnym miejscu, d. przybierająca cechy obcości. 	
6. Obraz lasu we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i>, np.:	0-3
<ul style="list-style-type: none"> a. potężny i dziki (puszcza), b. świadek ojczystej historii, c. źródło natchnienia i miejsce rozrywki (polowania) i refleksji, d. zagrożony cywilizacją/historią (...<i>was pożera // Kupiecka, lub rządowa, moskiewska siekiera!</i>), e. baśniowy. 	

- 7. Obraz lasu we fragmencie *Raportu...*, np.:** **0-3**
- raj, który ulega zagładzie,
 - różnorodny krajobrazowo,
 - tajemniczy,
 - przestrzeń wolności (ostoja *wolnych mieszkańców*),
 - świadek historii – w nim *podziurawione hełmy kilku wojen i bagnety*,
 - pozbawiony baśniowości, realny.
- 8. Sposób przedstawienia lasu we fragmencie *Pana Tadeusza*, np.:** **0-4**
- mityzacja,
 - las jako adresat wypowiedzi (apostrofy),
 - antropomorfizacja (personifikacja),
 - monumentalizacja,
 - zróźnicowanie tonu wypowiedzi: patos i liryzm,
 - nasylenie opisu elementami historycznymi i kulturowymi (postaci, miejsca, drzewa),
 - ekspresywność wypowiedzi (rola wykrzyknień, zdań pytających, przerzutni, słownictwa),
 - funkcja porównań (np. porównanie Wilna do wilka i do rzymskiej wilczycy),
 - wartościująca funkcja epitetów (np. *ostatni, dobry dom, miły cień, wielcy kniaziowie* itp.),
- 9. Sposób przedstawienia lasu we fragmencie *Raportu...*, np.:** **0-4**
- świadome nawiązanie do tekstu *Pana Tadeusza* (aluzja literacka),
 - personifikacja,
 - paraboliczność (np. metaforyka odnosząca się do stanu wojennego lub opozycji natury i cywilizacji),
 - kontrast jako zasada kompozycyjna (piękno – brzydota, bogactwo – jałowość, życie – śmierć),
 - forma wypowiedzi: dominacja opisu, elementy opowiadania,
 - szczegółowość opisu,
 - dynamizm opisu,
 - obrazowość opisu (epitety, czasowniki, wyliczenia, wyrazy dźwiękonaśladowcze, słownictwo),
 - dramatyzm pointy opowiadanej historii – całkowita zmiana rzeczywistości w wymiarze osobistym, politycznym, cywilizacyjnym.
- 10. Wykorzystanie kontekstów, np.:** **0-1**
- biograficznego,
 - historycznoliterackiego.
- 11. Podsumowanie** **0-3**
- pełne**, np.: w obu tekstach las miejscem wyjątkowym dla osób mówiących; w tekście Mickiewicza bohatera z lasem wiąże miłość i pamięć, a tylko pamięć pozostaje bohaterowi Nowakowskiego; różna odpowiedzialność za zniszczenie lasu, różne sposoby przedstawienia lasu. **3**
- niepełne**, np.: dostrzeżenie różnych sposobów przedstawienia lasu. **(2)**
- próba podsumowania**, np.: w obu tekstach refleksja nad losem człowieka i związkiem z naturą. **(1)**

Temat 2. **Język w państwie policyjnym. Zanalizuj i zinterpretuj wiersz Ewy Lipskiej
Z cyklu: Wielkie awarie (I).**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 26 punktów)

	Punktacja
1. Wstępne rozpoznanie utworu, np.:	0-2
a. charakter komunikatu (wypowiedź bezosobowa),	
b. informacja o kryzysie języka (mowy),	
c. wiersz opisuje rzeczywistość w PRL–lu, tuż po odwołaniu stanu wojennego.	
2. Obraz rzeczywistości (sytuacji, w której znalazł się język), np.:	0-10
a. elementy państwa policyjnego (generałowie, wozy pancerne, rozkazy, mównice, megafony),	
b. przedstawienie sytuacji języka jako awarii technologicznej,	
c. zastępowanie prawdy przez propagandę („czarne garnitury czcionek” w gazetach, hasła usłużnych językoznawców),	
d. język poddany cenzurze (usłużnym językoznawcom),	
e. konieczność tworzenia języka od podstaw: rozpoczynanie od wyrażen dźwiękonaśladowczych,	
f. ukrywanie (zakłamanie) prawdziwego obrazu rzeczywistości: „żonglerzy słów”, „ufryzowana mowa”, „nakręcanie języka na papiloty”,	
g. epidemia afazji – zaburzenia mowy; symbol fizycznej niemożności wyartykułowania prawdy,	
h. zanikanie „języka prywatnego” (szepty, wyznania) na rzecz języka oficjalnego, urzędowego,	
i. zatracanie znaczeń przez słowa („sens błędził po manowcach”, „strzępy słowników”),	
j. potoki nic nieznaczących słów,	
k. odbieranie językowi jego piękna, autonomii,	
l. redukcja jego funkcji jedynie do potrzeb komunikacyjnych („wyrazy traciły szyk” – nie poddawały się komendzie),	
m. język odrodzi się jak natura.	
Specyfika języka poetyckiego w wierszu	
3. Różnorodność języka, którym posługuje się poetka, np. :	0-9
a. słownictwo techniczne (np. „awaria”, „monterzy”),	
b. słownictwo urzędowego (np. „wczesne godziny ranne”),	
c. wykorzystanie terminologii naukowej (językoznawczej),	
d. różnorodność stylów: publicystyczny, urzędowy,	
e. personifikacja języka („język słabł”, „opadał z sił”, „mówi”, „udziela sobie wywiadu”),	
f. figury stylistyczne, <i>uzasadnienie (z przykładami)</i>	
g. metafory,	
h. epitety,	
i. przerzutnie,	
j. dominujące personifikacje jako zabieg stylistyczny,	

- k. rozbijanie stałych związków frazeologicznych,
- l. gra słów i znaczeń, podkreślająca grozę rzeczywistości („mowa zależna od kilku generałów”).

4. Konteksty, np.: **0-2**

- a. kontekst biblijny (świat powraca do stanu przed stworzeniem, zanim poszczególne elementy aktu kreacyjnego zostały nazwane),
- b. kontekst historycznoliteracki (np. wiersz Tadeusza Różewicza „Ocalony” z tomu „Niepokój” (1947), w którym wyrażona została prośba o powtórny akt kreacyjny),
- c. kontekst biograficzny: przynależność Lipskiej do pokolenia ’68 (Nowa Fala), które w swoim programie umieściło postulat odkłamania rzeczywistości,
- d. historyczny (polityczny).

5. Podsumowanie **0-3**

pełne, np.: dostrzeżenie, że efektem zakłamaniej rzeczywistości jest zakłamanie języka, wskazanie skutków i sposobów manipulacji językiem; instrumentalne traktowanie języka (język narzędziem polityki). **3**

niepełne, np.: dostrzeżenie, że efektem zakłamaniej rzeczywistości jest zakłamanie języka, *(2)*

próba podsumowania, np.: dostrzeżenie, że język ulega manipulacji. *(1)*

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 2 punkty) Punktacja

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, **2**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 2 punkty)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, **2**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 8 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, **8**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, **6**
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia. **4**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, **2**
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 2 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), **2**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY **0-4**